

STAATSBLOD VAN HET KONINKRIJK DER NEDERLANDEN

487 **BESLUIT** van 6 augustus 1973 ter uitvoering van artikel 22, eerste lid, aanhef en onder a, van de Natuurbeschermingswet (Besluit beschermde inheemse plantesoorten).

WIJ JULIANA, BIJ DE GRATIE GODS, KONINGIN DER NEDERLANDEN, PRINSES VAN ORANJE-NASSAU, ENZ., ENZ., ENZ.

Op de voordracht van de Staatssecretaris van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk van 19 april 1973, nr. 10347, hoofdafdeling Natuur- en Landschapsbescherming;

Gelet op artikel 22 van de Natuurbeschermingswet (Stb. 1967, 572);

Gezien het advies van de Natuurbeschermingsraad;

De Raad van State gehoord (advies van 9 mei 1973, nr. 18);

Gezien het nader rapport van de voornoemde Staatssecretaris van 26 juli 1973, nr. 10672, hoofdafdeling Natuur- en Landschapsbescherming;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Artikel 1. Als beschermde plantesoort in de zin van de Natuurbeschermingswet worden voor het gehele land aangegeven:

1. *Allium ursinum* L. – Daslook.
2. *Arnica montana* L. – Wolvelei.
3. *Butomus umbellatus* L. – Zwanebloem.
4. *Campanula species* – Klokje, alle soorten.
5. *Cirsium dissectum* (L.) Hill – Spaanse ruiter.
6. *Colchicum autumnale* L. – Herfsttijloos.
7. *Dianthus deltoideus* L. – Zwolse anjer.
8. *Dipsacus fullonum* L. – Wilde kaardebol.
9. *Drosera species* – Zonnedaauw, alle soorten.
10. *Epipactis palustris* (L.) Crantz – Moeraswespenorchis.
11. *Eryngium maritimum* L. – Blauwe zeedistel.
12. *Fritillaria meleagris* L. – Kievitsbloem.
13. *Gentiana species*; *Gentianella species* – Gentiaan, alle soorten.
14. *Gymnadenia conopsea* (L.) R.Br. – Grote muggeorchis.
15. *Juniperus communis* L. – Jeneverbes.
16. *Lathyrus tuberosus* L. – Aardaker.

17. *Leucojum aestivum* L. – Zomerklokje.
18. *Menyanthes trifoliata* L. – Waterdrieblad.
19. *Narthecium ossifragum* (L.) Huds. – Beenbreek.
20. *Orchis (Dactylorhiza) incarnata* L. – Vleeskleurige orchis.
21. *Orchis (Dactylorhiza) maculata* L. – Gevlekte orchis.
22. *Orchis (Dactylorhiza) majalis* Rchb. – Breedbladige orchis.
23. *Orchis morio* L. – Harlekijn.
24. *Orchis (Dactylorhiza) praetermissa* Druce – Rietorchis.
25. *Origanum vulgare* L. – Wilde marjolein.
26. *Ornithogalum nutans* L. – Knikkende vogelmelk.
27. *Ornithogalum umbellatum* L. – Gewone vogelmelk.
28. *Osmunda regalis* L. – Koningsvaren.
29. *Parnassia palustris* L. – Parnassia.
30. *Platanthera bifolia* (L.) Rich. – Welriekende nachtorchis.
31. *Primula species* – Sleutelbloem, alle soorten.
32. *Salvia pratensis* L. – Veldsalie.
33. *Veronica longifolia* L. – Langbladige ereprijs.
34. *Vinca minor* L. – Maagdenpalm.
35. *Viola calaminaria* (D.C.) Lej. – Zinkviooltje.

Artikel 2. Dit besluit, dat kan worden aangehaald als Besluit beschermde inheemse plantesoorten, treedt in werking op de tweede dag na de datum van uitgifte van het *Staatsblad*, waarin het wordt geplaatst.

Lasten en bevelen, dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en dat daarvan afschrift zal worden gezonden aan de Raad van State.

Porto Ercole, 6 augustus 1973.

JULIANA.

De Staatssecretaris van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk,

W. MEIJER.

Uitgegeven de achttiende oktober 1973.

De Minister van Justitie,
VAN AGT.

NOTA VAN TOELICHTING

In artikel 22, eerste lid, van de Natuurbeschermingswet wordt onder meer de mogelijkheid geopend een in Nederland in het wild voorkomende plantesoort aan te wijzen als beschermde plantesoort. Een zodanige aanwijzing heeft tot gevolg, dat noch de plant noch een deel daarvan mag worden uitgestoken, geplukt of afgesneden en dat het onder zich hebben of te koop aanbieden van zo'n uitgestoken, geplukte of afgesneden plant of een deel daarvan verboden is, tenzij voor het verrichten van een of meer van die handelingen ontheffing is verleend dan wel de planten zijn gekweekt in tuinen of kwekerijen.

Het oogmerk van deze bepaling is om in het wild levende planten, die in ons land door de toenemende invloed van de mens op de natuur met uitroeiing worden bedreigd, de nodige bescherming te bieden. Van bedoelde mogelijkheid is bij deze algemene maatregel van bestuur gebruik gemaakt.

Bij de onderhavige aanwijzing is er evenwel van uitgegaan, dat het om praktische redenen wenselijk is het aantal beschermde plantesoorten vooralsnog zo beperkt mogelijk te houden. Zo zijn in de lijst geen soorten opgenomen, die weliswaar zeldzaam zijn, maar die doordat zij weinig opvallen niet als gevolg van plukken, uitsteken of afsnijden worden bedreigd. Evenmin zijn soorten aangewezen, waarvan het voortbestaan uitsluitend in gevaar is door aantastingen van het milieu, waarin zij leven. Voor het behoud van dergelijke soorten zijn namelijk andere maatregelen nodig dan een aanwijzing op grond van voornoemd artikel. Ook voor zeldzame soorten, die moeilijk zijn te herkennen, wordt een aanwijzing als eerder bedoeld van weinig praktisch nut geacht.

Mede ter wille van de duidelijkheid is voorshands afgezien van het aanbrengen van beperkingen als bedoeld onder c van lid 1 van artikel 22 van de Natuurbeschermingswet. Hoewel het op het eerste gezicht misschien weinig zin lijkt te hebben een plantesoort, die bijvoorbeeld uitsluitend in Zuid-Limburg voorkomt, in het gehele land te beschermen, maakt het sterk toegenomen interlokale en interprovinciale verkeer, met

name ook van personen die hun vrije dagen ver van hun woonplaats doorbrengen, een landelijke bescherming van dergelijke lokaal voorkomende planten wenselijk. Er kan dan namelijk ook worden opgetreden tegen personen, die een beschermde plant onder zich hebben of te koop aanbieden buiten de provincie, waarin deze in het wild voorkomt. In dit opzicht gaat deze regeling derhalve verder dan de op zich zelf zeer te waarden provinciale of gemeentelijke verordeningen, die in hun werking naar hun aard beperkt zijn.

In enkele gevallen zijn van een plantengeslacht alle soorten als beschermd aangewezen. Dit is onder meer geschied bij het geslacht *Campanula* (Klokje). Hoewel niet alle soorten van dit geslacht zeldzaam zijn en door uitsteken, plukken of afsnijden in hun voortbestaan worden bedreigd, is een aanwijzing van alle soorten wenselijk, omdat zij moeilijk van elkaar zijn te onderscheiden. Er is daarom afgezien van het uitzonderen van het meer algemeen voorkomende grasklokje (*Campanula rotundifolia* L.).

Bij de opsomming van de beschermde plantesoorten zijn de wetenschappelijke namen aangehouden. Dit systeem verdient voorkeur boven het gebruik van de Nederlandse namen, omdat deze plaatselijk of regionaal kunnen verschillen. Achter de wetenschappelijke namen, die in alfabetische volgorde zijn gerangschikt, is de meest gebruikte Nederlandse naam vermeld.

Volledigheidshalve wordt opgemerkt, dat onder een plantesoort ook de ondersoorten en variëteiten daarvan zijn begrepen.

Ten behoeve van de toepassing van de onderhavige maatregel zal een brochure worden vervaardigd met gekleurde afbeeldingen en een korte beschrijving van de planten, die als beschermde plantesoort zijn aangewezen.

*De Staatssecretaris van Cultuur, Recreatie
en Maatschappelijk Werk,*

VONHOFF.

488 **BESLUIT** van 6 augustus 1973 ter uitvoering van artikel 22, eerste lid, aanhef en onder b en c, van de Natuurbeschermingswet (Besluit beschermde inheemse diersoorten).

WIJ JULIANA, BIJ DE GRATIE GODS, KONINGIN DER NEDERLANDEN, PRINSES VAN ORANJE-NASSAU, ENZ., ENZ., ENZ.

Op de voordracht van de Staatssecretaris van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk van 19 april 1973, nr. 10348, hoofdafdeling Natuur- en Landschapsbescherming;

Gelet op artikel 22 van de Natuurbeschermingswet (Sth. 1967, 572);

Gezien het advies van de Natuurbeschermingsraad;

De Raad van State gehoord (advies van 9 mei 1973, nr. 19);

Gezien het nader rapport van de voornoemde Staatssecretaris van 26 juli 1973, nr. 10673, hoofdafdeling Natuur- en Landschapsbescherming;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Artikel 1. Als beschermde diersoort in de zin van de Natuurbeschermingswet worden voor het gehele land aangewezen:

a. van de Zoogdieren – Mammalia:

Bruinvis – *Phocoena phocoena* (Linnaeus);
Tuielaar – *Tursiops truncatus* (Montagu);
Hamster – *Cricetus cricetus* (Linnaeus);
Eikelmuis – *Eliomys quercinus* (Linnaeus);
Hazelmuis – *Muscardinus avellanarius* (Linnaeus);
Vleermuizen, alle soorten – *Chiroptera*;
Egel – *Erinaceus europaeus* Linnaeus;

b. van de Reptielen – Reptilia:

Moerasschildpad – *Emys orbicularis* (Linnaeus);
Slangen, alle soorten – *Serpentes*;
Hagedissen, alle soorten – *Sauria*;

c. van de Amfibieën – Amphibia:

Kikkers en Padden, alle soorten – *Salientia*;
Salamanders, alle soorten – *Caudata*;

d. van de Vissen – Pisces:

Rivierdonderpad – *Cottus gobio* Linnaeus;
Gestippelde alver – *Alburnoides bipunctatus* (Bloch);

Kleine modderkruiper – *Cobitis taenia* Linnaeus;
Grote modderkruiper – *Misgurnus fossilis* Linnaeus;
Bermpje – *Nemachilus barbatulus* (Linnaeus);
Elrits – *Phoxinus phoxinus* (Linnaeus);
Bittervoorn – *Rhodeus amarus* Bloch;
Meerval – *Silurus glanis* Linnaeus;
Rivierprik – *Lampetra fluviatilis* (Linnaeus);
Beekprik – *Lampetra planeri* (Bloch);

e. van de Insekten – Insecta:

Vliegend hert – *Lucanus cervus* Linnaeus;
Grote vuurvliinder – *Thersamonia dispar* Haworth;

f. van de Kreeftachtigen – Crustacea:

Rivierkreeft – *Astacus astacus* (Linnaeus);

g. van de Slakken – Gastropoda:

Wijngaardslak – *Helix pomatia* Linnaeus.

Artikel 2. 1. De aanwijzing bij artikel 1, onder c, geldt voor wat betreft de heikikker (*Rana arvalis* Nilsson), de groene kikker (*Rana esculenta* Linnaeus) en de bruine kikker (*Rana temporaria* Linnaeus) alleen voor volwassen dieren.

2. De aanwijzing bij artikel 1, onder d, geldt voor wat betreft de rivierprik alleen voor exemplaren met een lengte van ten hoogste 15 cm.

Artikel 3. Dit besluit, dat kan worden aangehaald als Besluit beschermde inheemse diersoorten, treedt in werking op de tweede dag na de datum van uitgifte van het *Staatsblad*, waarin het wordt geplaatst.

Lasten en bevelen, dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en dat daarvan afschrift zal worden gezonden aan de Raad van State.

Porto Ercole, 6 augustus 1973.

JULIANA.

De Staatssecretaris van Cultuur, Recreatie
en Maatschappelijk Werk,

W. MEIJER.

Uitgegeven de achttiende oktober 1973.

De Minister van Justitie,
VAN AGT.

NOTA VAN TOELICHTING

Artikelen

Algemeen

In het eerste lid van artikel 22 van de Natuurbeschermingswet is onder meer bepaald, dat een in Nederland in het wild voorkomende diersoort kan worden aangewezen als beschermde diersoort. Uit zulk een aanwijzing vloeit voort, dat het dier niet mag worden gevangen of gedood en dat ook de poging daartoe strafbaar is. Verder is het onder meer verboden een zodanig dier onder zich te hebben of te koop aan te bieden. Ten slotte mag zo'n dier niet worden verontrust en is het onder meer verboden zijn nest of hol te verstoren, alsmede zijn nest te bemachtigen, onder zich te hebben of te koop aan te bieden, tenzij voor het verrichten van een of meer van de verboden handelingen ontheffing is verleend.

Met die bepaling wordt beoogd een inheemse diersoort, waarvan het voortbestaan wordt bedreigd en die niet op grond van een andere wettelijke regeling voor uitroeiing kan worden behouden, de nodige bescherming te verlenen. De onderhavige algemene maatregel van bestuur strekt tot uitvoering van bedoeld onderdeel van artikel 22, waarbij het volgende wordt opgemerkt.

De ondergetekende heeft gemeend bij deze aanwijzing, ook al uit overwegingen van praktische aard, zich voorshands te moeten beperken tot die diersoorten, waarvan het voortbestaan mede wordt bedreigd door andere oorzaken dan milieubederf of verdwijning van het biotoop. In dit verband wordt gewezen op de nadelige invloed op de stand van verscheidene diersoorten door de vangst daarvan door of ten behoeve van aquarium- en terrariumhouders (vissen, reptielen en amfibieën), alsmede voor verzameldoeleinden (insekten) en voor de consumptie (vissen en wijngaardslak). Het zijn dan ook deze dieren, die uit het oogpunt van natuurbescherming de meeste aandacht en zorg vragen.

Mede met het oog op de duidelijkheid geldt de onderhavige aanwijzing voor het gehele land. Er is derhalve afgezien van het aanbrengen van beperkingen tot een of meer met name genoemde provincies, gemeenten of delen daarvan. Ten aanzien van enkele aangewezen diersoorten geldt echter wel een beperking van andere aard. Voor de toelichting dienaangaande wordt verwezen naar die over de artikelen.

Volledigheidshalve wordt opgemerkt, dat onder een diersoort ook de ondersoorten en variëteiten daarvan zijn begrepen.

Voor de toepassing van deze maatregel zal een brochure worden vervaardigd met gekleurde afbeeldingen en een korte beschrijving van de dieren, die als beschermde diersoort zijn aangewezen.

Artikel 1. Bij de aanwijzing van de beschermde diersoorten is de systematische volgorde aangehouden van de groepen (orden en families), waarin het dierenrijk is verdeeld. Anders dan bij de aanwijzing van de beschermde plantensoorten zijn van de beschermde diersoorten de Nederlandse namen het eerst vermeld. Deze kunnen in dit geval namelijk geen aanleiding tot misverstand geven.

In de gevallen, waarin van een diergroep (familie) alle soorten als beschermde diersoort zijn aangewezen, is afgezien van een opsomming van de daartoe behorende soorten. Dit heeft het voordeel, dat een diersoort van die groep, die thans nog niet in Nederland in het wild voorkomt, bij vestiging hier te lande eveneens onder de bescherming van de Natuurbeschermingswet zal vallen.

Wellicht ten overvloede wordt nog opgemerkt, dat de hazelworm (*Anguis fragilis* Linnaeus) een hagedissoort is en dat dit dier derhalve door de aanwijzing van alle soorten hagedissen een beschermde diersoort is.

Artikel 2, eerste lid. Aangezien de eieren en larven van kikkers (het zogenaamde kikkerdril of -rit en de kikkervisjes) een belangrijke schakel vormen in het contact tussen kind en natuur, is de bescherming van de in dit lid genoemde kikkersoorten beperkt gebleven tot de volwassen dieren.

Artikel 2, tweede lid. Hoewel de rivierprik niet met uitroeiing wordt bedreigd, is de soort evenals de beekprik, waarvan het voortbestaan wel in gevaar is, als beschermde diersoort aangewezen. Dit houdt verband met het feit, dat de jonge exemplaren van de rivierprik, waarvan de volwassen dieren aanzienlijk langer dan 15 cm worden, niet of nauwelijks zijn te onderscheiden van de beekprik, die een lengte van ten hoogste 15 cm bereikt. Het is om deze reden, dat de aanwijzing niet geldt voor de rivierprik langer dan 15 cm.

*De Staatssecretaris van Cultuur, Recreatie
en Maatschappelijk Werk,
VONHOFF.*